

Examining the indicators of revolutionary literacy based on Ayatollah Khamenei's speech (The second step of the revolution)

kadkhodaei Farhang

Ph.D student of North Tehran Islamic Azad University, Tehran, Iran.

farhangkadkhodaei@gmail.com

 0000-0001-6752-638X

Esmail Kavossi

Professor, Department of Cultural Management and Planning, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding author).

ekavousy@gmail.com

 0000-0001-7234-5380

Jafar Hosseinpour Saadat Abadi

Academic staff of Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran.

j.sadat95@gmail.com

 0000-0002-8046-0466

Mostafa Heidari Haratemeh

Associate Professor of Naraq Islamic Azad University, Naraq, Iran.

heidarimu@yahoo.com

 0000-0001-9724-2644

Mohsen Ameri Shahrabi

Assistant Professor, North Tehran Islamic Azad University, Tehran, Iran.

m_ameri_shahrabi@iau-tnb.ac.ir

 0000-0002-1638-709X

Abstract

With the advent of the Islamic revolution, religious values entered the field of practice and since then, unique experiences have been gained in all organizational and management fields; Experiences that are new and different because of the new and different nature and values of the Islamic Revolution. The purpose of this research is revolutionary literacy from the perspective of the Imam and the position of Supreme Leader (conceptualization to quantification). This research was applied in terms of purpose and qualitative method in terms of grounded theory. This research seeks to conceptualize and measure revolutionary literacy from the statements of the founder of the Islamic Revolution, Imam Khomeini, in the 21-volume book, as well as the words of the Supreme Leader. It has been studied in full until reaching theoretical saturation. The results showed that 450 propositions, 50 identifiers and concepts, 20 categories and 6 meta-categories were obtained from three types of identification (conceptualization), open, central, and selective, named as causal, pivotal, intervening, strategic, contextual, and consequential variables. . The concept of "Islamic Revolution Literacy" was chosen as the central category and the desired related factors were presented in the obtained model. The factors include revolutionary insight, revolutionary faith, and transcendentalism as central factors; Spiritualism, self-improvement, heresyism and Islamism as underlying factors; revolutionary spirit, determination, revolutionary cohesion and revolutionary commitment as strategic factors; Guardian of the revolution, legality, pragmatism, service and Jihadi management as consequential factors.

Keywords: Islamic Revolution, Literacy of the Islamic Revolution, Imam Khomeini, Supreme Leader, Foundation Data Theory.

بررسی سواد انقلابی بر اساس گفتمان امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و آیت‌الله خامنه‌ای^۱

فرهنگ کدخدایی

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

farhangkadhodaei@gmail.com

 0000-0001-6752-638X

اسمعیل کاوسی

استاد گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
(نویسنده مسئول).

ekavousy@gmail.com

 0000-0001-7234-5380

جعفر حسین پور سعادت‌آبادی

دانشیار گروه علوم ارتباطات، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

j.sadat95@gmail.com

 0000-0002-8046-0466

مصطفی حیدری هراتمه

دانشیار گروه اقتصاد و مدیریت، واحد نراق، دانشگاه آزاد اسلامی، نراق، ایران.

heidarimu@yahoo.com

 0000-0001-9724-2644

محسن عامری شهرابی

استادیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

m_ameri_shahrabi@iau-tnb.ac.ir

 0000-0002-1638-709X

چکیده

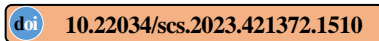
با ظهور انقلاب اسلامی، ارزش‌های دینی به عرصه عمل وارد شد و از آن زمان تجربیات یگانه‌ای در تمامی عرصه‌های سازمانی و مدیریتی به‌دست آمد؛ هدف از انجام این پژوهش بررسی سواد انقلابی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری می‌باشد. این پژوهش به‌لحاظ هدف کاربردی و به‌لحاظ روش کیفی و از نوع گراند تئوری می‌باشد. این پژوهش به‌دنبال مفهوم‌سازی سواد انقلابی از بیانات بنیان‌گذار انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی و همچنین سخنان مقام معظم رهبری است به این معنا که داشتن سواد انقلابی می‌تواند نشان از توان رشد و مهارت‌های پیش‌نیاز رفتارهای انقلاب اسلامی باشد که به‌صورت تمام‌خوانی تا رسیدن به اشباع نظری مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج نشان داد از سه نوع شناسه‌گذاری (مفهوم‌سازی) باز، محوری، انتخابی، ۴۵۰ گزاره، ۵۰ شناسه و مفهوم، ۲۰

۱. مقاله فوق مستخرج شده از رساله دکتری فرهنگ کدخدایی می‌باشد.

مقاله و ۶ فرامقاله به نام متغیرهای علی، محوری، مداخله‌گر، راهبردی، زمینه‌ساز و پیامدی به‌دست آمد. مفهوم «سواد انقلاب اسلامی» به‌عنوان مقوله‌محوری انتخاب شد و عوامل مورد نظر مرتبط در الگوی به‌دست‌آمده ارائه گردید. عوامل عبارت است از بصیرت انقلابی، ایمان انقلابی و تعالی‌گرایی به‌عنوان عوامل محوری؛ معنویت‌گرایی، خودسازی، آخرت‌گرایی و اسلام‌گرایی به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز؛ روحیه انقلابی، عزم راسخ، انسجام انقلابی و تعهد انقلابی به‌عنوان عوامل راهبردی؛ حافظ انقلاب، قانونمندی، عمل‌گرایی، خدمتگزاری و مدیریت جهادی به‌عنوان عوامل پیامدی؛ بینش انقلابی و ویژگی انقلابی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر؛ تفکر انقلابی و آگاهی انقلابی به‌عنوان عوامل علی.

کلیدواژه‌ها: انقلاب اسلامی، سواد انقلاب اسلامی، سیدروح‌الله خمینی، سیدعلی خامنه‌ای، نظریه داده‌بنیاد.

شاپای الکترونیک: ۲۵۸۸-۶۵۵X / پژوهشکده تحقیقات راهبردی / فصلنامه علمی راهبرد اجتماعی فرهنگی

مسئولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرات مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و یا نویسنده مسئول مقاله می‌باشد و مورد تأیید / عدم تأیید صاحب امتیاز نشریه راهبرد اجتماعی فرهنگی نمی‌باشد.

مقدمه و بیان مسئله

عصر حاضر با مشخصه‌هایی همچون پیشرفت‌های سریع فناوری اطلاعات و ارتباطات، تولید و توسعه روزافزون دانش، تغییرات و تحولات پیچیده شناخته شده است. در این شرایط بمباران اطلاعاتی ملت‌های انقلابی از جانب استکبار جهانی و ایادی مزدورشان باعث فاصله‌گیری احاد جامعه به‌خصوص جوانان از اصول انقلابی می‌گردد. پرورش جوانان انقلابی و مکتبی بر اساس شاخصه‌های انقلابی‌گری نشئت گرفته از اصول انقلاب برای حفظ و تداوم انقلاب از ضروریات می‌باشد.

یکی از مهم‌ترین راهبردهای نظام سلطه طی ۳۷ سال گذشته جهت مواجهه با ایران را باید تلاش برای «تغییر هویت انقلاب اسلامی» دانست که بخشی از آن در بعد «تخاصم با استکبار، یاری رساندن به مظلوم و ایستادگی در مقابل ظالم» معنا پیدا می‌کند و یقیناً حذف گام به گام چنین مؤلفه‌ای از گفتمان انقلاب اسلامی به‌معنای تن‌دادن به نظامی اسلامی است که خاصیت و مؤلفه‌های اساسی خود را از دست داده و چیزی جز پوسته آن باقی نمانده است. چنین هدفی در دو سال اخیر شکل جدی‌تری به‌خود گرفته و طی ۲۰ ماه مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۵ مصادیق فراوانی را می‌توان برای آن پیدا کرد. جریان‌های همسو با غرب همچنان در ادامه به کمک رسانه‌های وابسته به‌خود تلاش کرده با به‌کارگیری ابزارهای عملیات روانی، روحیه «انقلابی‌گری» را مساوی با تندروی و افراطی‌گری القا کند و نگرش‌های مبتنی بر ایستادگی در مقابل نظام سلطه را تقبیح و ضدارزش جا بیندازد. نکته دیگری که مورد توجه این جریان قرار دارد، این نکته است که آن‌ها تلاش می‌کنند افکار عمومی داخلی به این نتیجه برسد که غرب به سردمداری آمریکایی‌ها آنقدر هم ترسناک و خطرناک نیست که طی ۳۷ سال اخیر برای مردم جا انداخته‌ایم.

ازسوی دیگر سواد کلید ورود ما به دنیاست و باعث شناخت بهتر ما از زندگی و جامعه می‌شود. طی سال‌های اخیر، تغییرات زیادی در دیدگاه ما در مورد سواد ایجاد شده است و امروزه ما به اهمیت سواد بیش از قبل آگاه هستیم. در گذشته، سواد را بیشتر توانایی خواندن و نوشتن می‌دانستند؛ اما در عصر جدید برخی از صاحب‌نظران منظور از سواد را توانایی و آمادگی افراد برای مشارکت در سرنوشت خود و پیشرفت و توسعه جامعه می‌دانند؛ بر همین اساس سواد شالوده آگاهی و تفکر انسان‌هاست (سیرینی واسولو، ۱۳۷۸).

سواد انقلابی چگونگی حفظ عملکرد پایداری و ماندگاری در انقلاب است. سواد

انقلابی شامل محتوا، نگرش و شناخت‌های فردی، اجتماعی، دینی و سازمانی است که مدیران باید درک کنند تا قادر به ماندگاری در انقلاب جمهوری اسلامی ایران باشند. نیروهای اجتماعی در هر انقلابی شامل رهبران نهضت، شخصیت‌های حاکمیت، احزاب، طبقات، اقشار و مدیران نظام است که در تحولات انقلابی و سیاسی نقش دارند. وضعیت و کیفیت نیروهای اجتماعی در پیروزی، تداوم، حفظ، بی‌ثباتی و ثبات، تحقق و یا عدم تحقق اهداف و آرمان‌ها نقش محوری دارد. خواص در انقلاب‌ها، همواره نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای همچون هدایت افکار عمومی، ترجمان اندیشه‌های رهبری، برخورداری از محبوبیت در زمینه آماده‌سازی مردم و تحقق انقلاب ایفا می‌کنند. حرکت خواص و مدیران و ایفای نقش تعیین‌کننده آنان در فرایند شکل‌گیری انقلاب، مقاطع حساسی را پدید می‌آورد که از الزام‌های آن، آزمون خواص و آسیب‌شناسی تفکر و رفتار آنان است؛ زیرا در هر انقلابی، مراحل و مقاطع حساسی هست که زمینه‌ساز ثبات و یا تغییر وضعیت در خواص می‌شود (سعیدی شاهرودی و دیگران، ۱۳۹۵). تحلیل مفهومی سواد انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که منظومه معرفتی سواد انقلاب اسلامی تلاش می‌کند زمینه‌های شناختی و توانایی لازم را به‌منظور تصمیم و کنش در قالب صلاحیت‌هایی برای مدیران انقلاب آموزش دهد (عامری و فاضلی، ۱۳۹۸، ص. ۳۲).

امروز در سطح کشور و در میان آحاد مردم از یک طرف و در سطوح احزاب، گروه‌ها و تشکل‌های رسمی و شناخته‌شده ارزشی از طرف دیگر، ظرفیت‌های بالایی وجود دارد که متعلق به جریان فرهنگی مؤمن و انقلابی است؛ لکن جزیره‌ای عمل کردن این مجموعه‌ها و بعضاً انجام اقدامات تکراری و غیرضرور، باعث شده تا این جریان نتواند از ظرفیت‌های خود به‌خوبی استفاده کند؛ بنابراین موفقیت جریان فرهنگی مؤمن و انقلابی در کشور، در گرو جبهه‌ای و منسجم عمل کردن آنان با رویکرد هم‌افزایی ظرفیت‌هاست. نیروهای فعال در عرصه فرهنگی سیاسی کشور با توجه به ویژگی‌ها و شاخص‌های نیروهای مؤمن و انقلابی از منظر انقلاب اسلامی و مکتب امام و رهبری، باید یکدیگر را شناسایی کرده و در مسیر همگرایی و انسجام با یکدیگر پیش‌قدم شده و با رسیدن به سازوکارهای مناسب، معقول و منطقی، در نهایت جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی را تشکیل دهند. ملاک همگرایی تمامی تشکل‌ها و گروه‌های فرهنگی سیاسی در کشور، باید همین شاخص‌ها و ویژگی‌ها باشد.

انقلاب اسلامی ایران و استقرار نظام جمهوری اسلامی از جمله موضوع‌هایی است

که از زوایای مختلف و در چهارچوب نظریات و الگوهای گوناگون مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است. محوریت اصلی بیشتر تحقیقات، پردازش و تحلیل علل و عوامل دخیل در شکل‌گیری انقلاب بوده است. خلأ تحقیقاتی که در این بین هست، توجه نکردن به مسئله تداوم انقلاب اسلامی و تحلیل علل و عوامل و ارائه نظریه‌ای مبنی بر دخالت در آن است. هرچند با توجه به مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش حاضر، مطالعات متعددی در حوزه مدیریت، انقلاب و سواد صورت گرفته است؛ اما کاوشی از مفاهیم سواد انقلاب اسلامی بر محور منظومه فکری مقام معظم رهبری صورت نگرفته است. برای نهادینه‌سازی و شناخت نحوه تأثیر این مؤلفه‌ها بر جامعه، طراحی مدل و ارائه مدل، ضروری می‌باشد. این موضوع پژوهشگر را بر آن داشت که در فکر طراحی مدلی باشد تا بتواند علاوه بر به‌هنگام‌سازی و تبیین مؤلفه‌های سواد انقلابی، به‌کارگیری آنها را در نظام اجتماعی جمهوری اسلامی ایران و حتی گروه‌ها و تشکل‌های همسو در خارج از مرزهای ایران اسلامی تسهیل نماید.

۱. اهداف پژوهش

- ۱- تبیین مؤلفه‌های سواد انقلابی در نظام انقلاب اسلامی؛
- ۲- مفهوم‌سازی تا سنجش‌پذیری سواد انقلابی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری.

۲. سؤال‌های پژوهش

- ۱- مؤلفه‌های سواد انقلابی در نظام انقلاب اسلامی کدامند؟
- ۲- مفهوم‌سازی تا سنجش‌پذیری سواد انقلابی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری چگونه است؟

۳. پیشینه پژوهش

در پژوهش‌های پیشین انجام شده مفاهیم حوزه سواد انقلابی مورد بررسی قرار گرفته است که خلاصه‌ای از این تحقیقات در جدول ۱ آورده شده است.

جدول (۱): پیشینه پژوهش

ردیف	محقق / سال	عنوان	نتایج
۱	کچویان و همکاران (۱۴۰۱)	انقلابات؛ ظهور جمععی امر قدسی و تأسیس	دورکیم در پاسخ به این مسئله از تجربه جامعه به‌عنوان عنصر پیونده‌دهنده ارزشی نام می‌برد و وبر کاریزما را به‌عنوان ارزش‌گذاری می‌داند که افراد از

ردیف	محقق / سال	عنوان	نتایج
		نظم اجتماعی	طریق تسلیم یا ایمان به کاریزما با یکدیگر پیوند برقرار می‌کنند. مفاهیمی مانند امر قدسی، غلیان جمعی، جوش و خروش جمعی، کاریزما و خلسه‌های جمعی در دورکیم و وبر با یکدیگر همپوشانی دارند که امکان فهم تغییرات بزرگ اجتماعی به واسطه ترکیب این مفاهیم را مهیا می‌کنند.
۲	محقق (۱۴۰۱)	راهکارهای تحول و اسلامی‌سازی علوم انسانی در اندیشه رهبر معظم انقلاب و آیت‌الله مصباح یزدی	با مراجعه به آثار و سخنان این دو اندیشمند اسلامی به این نتیجه رسیده‌ایم که راهکارهایی را که این دو متفکر اسلامی برای تحول و اسلامی‌سازی علوم انسانی مطرح و ارائه کرده‌اند، به دو بخش تقسیم می‌شود: راهکارهای بنیادی و علمی و راهکارهای عملی که با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی این راهکارها مورد تحقیق و بازخوانی قرار گرفته است.
۳	کوهساری و همکاران (۱۴۰۱)	تحلیل و جستاری ناظر بر جنبش‌های اجتماعی و نگاه بدیع و خلاف آمد امام خمینی به انقلاب اسلامی، امتناع همزیستی انقلاب و نظام به مثابه یک قاعده کلی را رد کرده و چگونگی همزیستی انقلاب و نظام در ایران را بررسی کرده و مدلی برای توضیح چگونگی تحقق نظام انقلابی ارائه بدهد.	این نوشتار می‌کوشد به روش کیفی و با استفاده از منابع اسنادی، ضمن بررسی انتقادی نظریات مهم انقلاب و جنبش‌های اجتماعی و با تکیه بر نظریه جنبش اجتماعی و نگاه بدیع و خلاف آمد امام خمینی به انقلاب اسلامی، امتناع همزیستی انقلاب و نظام به مثابه یک قاعده کلی را رد کرده و چگونگی همزیستی انقلاب و نظام در ایران را بررسی کرده و مدلی برای توضیح چگونگی تحقق نظام انقلابی ارائه بدهد.
۴	حاجی ناصری و همکاران (۱۴۰۱)	اندیشه نوسازی در بستر دولت مدرن و جنبش انقلابی در ایران معاصر	با تکیه بر جامعه‌شناسی تطبیقی - تاریخی نمایانندیم که اندیشه نوسازی هم‌راستا با دولت مدرن بروز یافت و این‌همانی میان این دو مفهوم شاید از نتایج سال‌های پسامشروطه بود؛ اما اندیشه نوسازی و دولت نوین در سال‌های پس از ۱۳۲۰ و به‌ویژه دو دهه ۵۰-۱۳۴۰ با نقد روشنفکران روبه‌رو شد؛ نقدی که دولت نوین را با تمام سازوبرگ‌هایش

ردیف	محقق / سال	عنوان	نتایج
			فرسود و این نقد منطقاً با نقد اندیشه نوسازی هم‌معنا بود.
۵	وحیدی‌نژاد (۱۴۰۱)	توحیدگرایی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و جامعه‌سازی	نتیجه به‌دست‌آمده حاکی از آن است که التزام امام به توحیدگرایی نوعی خاص از کنش‌گری اجتماعی را در ایشان به‌وجود آورد که سبب تحول درونی مردم ایران شد. امام با توحیدگرایی خود سطح بالایی از کنش‌گری اجتماعی در مردم را به‌وجود آورد که به‌واسطه آن توانست به شکل‌دهی ساختاری جدیدی از جامعه بر مبنای توحید دست پیدا کند.
۶	داناها و همکاران (۲۰۲۲)	اهمیت هنجاری انقلاب‌های اخلاقی آینده	هدف ما این نیست که هیچ‌یک از این پاسخ‌های هنجاری ادعایی را صحیح بدانیم. در عوض، هدف ما طبقه‌بندی و هم‌دید است: ما مروری بر پاسخ‌های متفاوتی ارائه می‌دهیم که چشم‌انداز انقلاب‌های اخلاقی آینده به آنها منجر می‌شود و تحلیل می‌کنیم که چگونه این پاسخ‌ها با قضاوت‌های قطعیت و عدم قطعیت تعدیل می‌شوند، خواه از نظر عملی یا معرفتی جهت‌گیری شوند، و تا چه حد به مفروضات اخلاقی و فرااخلاقی بستگی دارند.

با ملاحظه سوابق پژوهشی مرتبط، موضوعاتی از قبیل انقلابات؛ ظهور جمعی امر قدسی و تأسیس نظم اجتماعی، راهکارهای تحول و اسلامی‌سازی علوم انسانی در اندیشه رهبر معظم انقلاب و آیت‌الله مصباح یزدی، تحلیل و جستاری ناظر بر چیستی و چگونگی تحقق نظام انقلابی، اندیشه نوسازی در بستر دولت مدرن و جنبش انقلابی در ایران معاصر، اهمیت هنجاری انقلاب‌های اخلاقی آینده و توحیدگرایی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و جامعه‌سازی پرداخته شده است اما به‌صورت جامع و کاربردی در مورد مؤلفه‌های سواد انقلابی در نظام انقلاب اسلامی و نحوه ارتباط مؤلفه‌های سواد انقلابی با یکدیگر و همچنین شیوه یا شیوه‌های مورد

توجه قرار دادن مؤلفه‌های سواد انقلابی به‌منظور افزایش اثربخشی اهداف انقلاب اسلامی تحقیق جامعی صورت نگرفته که در پژوهش حاضر به این موضوعات پرداخته شده است.

۴. ملاحظات نظری

۴-۱. تعریف مفاهیم

۴-۱-۱. سواد انقلاب اسلامی

سواد یعنی توانایی خواندن و نوشتن؛ این اولین مفهومی است که با رویارویی با این واژه غالباً به ذهن متبادر می‌شود. مفهوم سواد با مفهوم اکتساب در پیوند است. اکتساب بیانگر این است که مهارت‌ها و توانایی‌های متناظر با سواد، اموری نیست که زیستی و در فرایند رشد خودبه‌خودی در انسان ایجاد شود.

در نگاه نخست «سواد انقلاب اسلامی» را می‌توان ترکیبی از اصطلاح انقلاب اسلامی و سواد دانست. قرارگیری واژه سواد در کنار انقلاب اسلامی بدین معناست که کنش‌های انقلاب اسلامی را به‌نوعی توانش وابسته سازد که مانند دیگر سوادها قابل اکتساب است؛ بنابراین واژه «سواد» می‌تواند نشان از توان رشد و مهارت‌های پیشین‌یاز رفتارهای انقلاب اسلامی باشد (عامری و فاضلی، ۱۳۹۸، ص. ۴۵).

اگرچه هیچ‌گونه شواهدی در ادبیات انقلاب، دال بر ارائه الگوی سواد انقلاب اسلامی و نظریاتی درباره آن نیست به نظر می‌رسد سواد انقلاب اسلامی را می‌توان مجموعه‌ای از مهارت‌ها و نگرش‌ها و دانش‌های لازم به‌منظور درک و فهم شناخت و پایداری در امتداد انقلاب نامید. سواد انقلابی پایه سازمان شناختی است که مدیران را در مقابل تهدیدات و چالش‌های پنهان انقلاب محفوظ دارد؛ بدین‌منظور ارتقای مهارت‌شناختی، توسعه تفکر خلاقانه و تقویت رفتارهای مانایی از مهم‌ترین مباحث مورد نیاز مدیران به‌منظور حرکت در گام دوم انقلاب تلقی می‌شود. سواد انقلابی، چگونگی حفظ عملکرد پایداری و ماندگاری در انقلاب است. سواد انقلابی شامل محتوا، فرایندها و نگرش‌هایی است که مدیران باید درک کنند تا قادر به ماندگاری در انقلاب جمهوری اسلامی ایران باشند.

سواد انقلابی را می‌توان در آگاهی مدیران از شرایط انقلاب، شناخت رفتارهای انقلابی و درک و تعلق به انقلاب تعریف کرد. تفکر، پایه و اساس رفتارهای انسانی، و درک و شناخت ریشه تفکر است. با افزایش درک و شناخت مدیران نسبت به انقلاب، شاهد رفتارهای پایدارتر و مسئولانه‌تری در برابر انقلاب خواهیم بود. سواد انقلاب

اسلامی به شناخت و درک عمیق و ژرف‌نگر در حوزه عملکردی اشاره می‌کند که مستلزم نگرشی کلی‌نگر به مسائل انقلاب است. کل‌نگری در مسائل انقلاب بدین‌معناست که مشکلات را جدا از متن کلان و بدون ارتباط با دیگر مسائل نمی‌توان مورد بررسی و کاوش قرار داد. بدیهی است باید انتظار داشت مدیران شناخت عمیقی درباره انقلاب و موضوعات مرتبط با آن فرا گیرند تا نسبت به خطرهای بالقوه و وقوع چالش‌های آسیب‌پذیر به انقلاب کنجکاو و به‌صورت پرسش‌گرانه فعال باشند (عامری و فاضلی، ۱۳۹۸، ص. ۴۸).

به نظر می‌رسد مفهوم دیگر مستتر در مفهوم سواد، مفهوم صلاحیت باشد. مفهوم صلاحیت، نوعی از سطح قابل و ضروری در یادگیری مطرح می‌سازد که باید از طریق انواع روش‌های ارزشیابی از تحقق آن اطمینان یافت. سپس، می‌توان فرد را باسواد تلقی نمود. علاوه بر این، مفهوم دیگری که می‌توان در مفهوم صلاحیت بازشناخت، مفهوم توانش است. مفهوم توانش یا قابلیت که اشاره به قابلیت توانمندی فرد دارد، لزوماً به امری به ظهور رسیده و کاملاً مصرح نیست بلکه دلالت بر نوعی بالقوه و نهفته بودن دارد که در آینده می‌تواند به ظهور برسد. بر این اساس مفهوم دیگری که در مفهوم صلاحیت می‌توان یافت، مفهوم نهفتگی و بالقوگی است (سجادیه، ۱۳۹۴، ص. ۹۱).

لذا با توجه به مفاهیم ذکر شده به چهار شاخصه اصلی سواد انقلابی و مؤلفه‌های مرتبط اشاره خواهد شد:

- ۱- رابطه با خدا؛ الف) ایمان و تدین؛ ب) تقوا و طهارت؛ ج) توکل و اعتماد به خدا؛ د) عدل و عدالت‌طلبی؛ هـ) تلاش با نیت الهی.
- ۲- رابطه با مردم؛ الف) صداقت و راستگویی؛ ب) سلامت و امانت‌داری؛ ج) تعهد به مردم؛ د) مردم‌داری و دلسوزی؛ هـ) برخورد با مخالف (مدارا).
- ۳- رابطه با خود؛ الف) مسئولیت‌پذیری؛ ب) صبر و استقامت؛ ج) اعتماد به نفس.
- ۴- کار و تلاش؛ الف) حرکت با برنامه؛ ب) عقل و علم و حکمت در کارها؛ ج) تشویق نیروهای با استعداد؛ د) آمادگی و استعداد انجام کار؛ و) همت مجاهدانه و پشتکار؛ ز) پایبندی به اوامر ولی زمان؛ ح) استفاده از ظرفیت کارشناسی «مشورت با دیگران».

۲-۴. چهارچوب نظری پژوهش

کلیدواژه «انقلابی‌گری» و «انقلابی‌بودن» از همان روزهای نخست مبارزات انقلابی بین مردم رواج داشت، انقلاب اسلامی با توجه به خصوصیات منحصر به فردی که دارد، از

دیگر انقلاب‌های جهان ممتاز بوده و مفهوم جدیدی از انقلاب به دست می‌دهد. برخی از این خصوصیات عبارت‌اند از: برخورداری از پشتوانه عظیم فلسفه و فقه و معارف اسلامی، استواری بر پایه فرهنگ و اعتقاد و ایمان، بهره‌مندی از رویکرد ارزشی و هدف‌گیری اصلاح مفاسد بشری، حاکم‌سازی فرهنگ توحیدی به جای فرهنگ الحادی و استبدادی. انقلاب، جنبشی سرسختانه و بر مبنای اصول مکتبی معینی است که با درک واقعیت‌های موجود، به دنبال تغییر و دگرگونی بنیادین در تمامی ابعاد زندگی فردی، اجتماعی و سیاسی و معیارها، اصول و ارزش‌های حاکم است. منظور از انقلاب و انقلاب اسلامی چیست علت وقوع، ارکان و نقش انقلاب اسلامی در جهان چیست از آنجاکه اقدام انقلابی همیشه با موفقیت همراه نیست، گروهی از اندیشمندان در عین حال که می‌کوشند انقلاب را از سایر اشکال تحولات خشونت‌آمیز متمایز سازند، سعی دارند تعریف انقلاب را به گونه‌ای مطرح کنند که شامل انقلاب‌های ناموفق نیز بشود؛ لذا بر نیت انقلابیون به همراه اهداف آنها تأکید می‌کنند. انقلاب نوعی عصیان و طغیان است علیه نظم موجود و وضع حاکم به منظور برقراری نظمی مطلوب. در این پژوهش به روش اسنادی توصیفی و با رویکرد قرآنی روایی نتیجه می‌گیرد که انقلاب اساساً یک پدیده نوین و بخشی از فرهنگ سیاسی نوین است. گرچه نمونه‌های مشابه آن را از قدیم عمدتاً در نهضت پیامبرانی که حرکت سیاسی داشته‌اند مثل پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) سراغ گرفته‌اند، ولی به‌طور کلی در دنیای پیش‌نوین، انبوهی شورش از شورش‌های بردگان تا شورش‌های دهگانی را مشاهده می‌کنیم، که معمولاً هم سرکوب می‌شوند و به تغییر روابط سلطه نمی‌رسند. انقلاب پدیده‌ای است که ما در دنیای نوین روبه‌رو هستیم؛ چون بر مقدمات و مبانی نوینی استوار است. در همین عصر است که حق الهی پادشاهی مورد انکار قرار گرفت، شورش بر علیه پادشاه ظالم نه تنها تقبیح نشد، که مورد توصیه و ترویج قرار گرفت. در همین عصر بود که امتیازات ذاتی و انحصاری اشراف مورد تردید و بلکه تهدید قرار گرفتند و طبقه متوسط و اشراف جدیدزاده شدند.

در تبیین و تفسیر حقیقت انقلاب امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) باید گفت: با وقوع انقلاب اسلامی در ایران، دنیا شاهد رخداد یک معجزه عظیم الهی بود، و این واقعیتی است که بارها پیر و مرادمان بر آن تأکید نمودند: یک تحول روحی در جامعه پیدا شد که من غیر از آنکه بگویم یک معجزه بود یک اراده الهی بود، نمی‌توانم اسم دیگری رویش بگذارم و باز می‌فرماید: در این‌جا حساب الهی است، اینجا دست خداست، اشخاص نمی‌توانند یک همچو قدرتی ایجاد کنند. این اراده

الهی است که تمام حساب‌های حساب‌گران مادی را باطل کرد. امام (رحمت‌الله‌علیه) در تعریف و تعیین اهداف انقلاب اسلامی، رهبری جریان مبارزه، مواجهه با قدرت‌های افزون‌طلب و تاکتیک‌ها و روش‌های حفظ و استمرار دستاوردهای انقلاب اسلامی، دارای دکترین سیاسی ویژه و منحصر به فرد بودند، دکترین سیاسی امام بر پایه مبانی ثابت و استوار و خدشه عمیق به غیب و امداد غیبی، ایمان خلل‌ناپذیر به تعلیم اسلام و وحی، اتکا و توکل راسخ بر قدرت لایزال الهی، و تکلیف‌مداری مطلق و... قرار داشت، دکترین سیاسی که به اعتراف غربیان غرب از شناخت آن عاجز مانده است. به تعبیر دقیق‌تر، اندیشه سیاسی امام که پایه اصلی و عنصر حیاتی شروع و استمرار جریان انقلاب اسلامی بوده است نتیجه منطقی تفسیر عرفانی ایشان از هستی و معنی وجودی انسان و... می‌باشد. امام با بهره‌گیری از اندیشه نو و ریشه‌دار الهی خود در صحنه سیاست بین‌المللی نه تنها با توفیق در سرنگونی رژیم قدرتمند پهلوی به هدایت جریان جهانی انقلاب اسلامی پرداخت بلکه با ارائه تفکری جدید و فرهنگی و کاملاً دینی و الهی و نفی آموزه‌های مکاتب مادی مدنیت غرب را نیز به چالش کشاند. به این لحاظ، نوآوری امام نسبت به دنیای معاصر، قبل از آنکه در سطح عمل سیاسی باشد در افق اندیشه سیاسی است، اندیشه سیاسی حضرت امام در نسبت با دنیای معاصر دارای نوآوری‌های فراوانی است و می‌شود گفت که نقطه عطفی را برای اندیشه سیاسی معاصر به وجود آورد.

شناخت شاخصه‌های انقلابی ماندن در تبیین ابعاد شخصیتی و فکری فرد انقلابی اهمیت دارد در این مقاله تلاش شده است این شاخصه‌ها با توجه به آیات قرآن و روایات معصومین (علیهم‌السلام) معرفی شود ابتدا به ویژگی‌های شخصیتی و فردی و سپس به مبانی فکری این شخصیت پرداخته شده است. و برای تبیین این شاخص‌ها به بررسی الگوهای معرفی شده در قرآن کریم توجه شده است و در نهایت شش مورد شاخصه فردی، شامل (سلامت فکری، شجاعت در اقدام و آمادگی برای ایثار، تدین و تقوا، ساده زیستی، وفاداری، صداقت، ثبات و ایستادگی بر موضع حق) و سه مورد از اصول و مبانی فکری (عدالت‌خواهی، مقابله با استکبار، کفر و نفاق، حفظ ارزش‌ها و پایبندی به انقلاب) که لازمه انقلابی ماندن می‌باشد، برداشت شده است.

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) در سال ۵۷ شیوه‌های جدید در مدیریت کشور و جامعه مطرح گردید که بازتاب بازگشت به نهضت اسلام ناب محمدی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) می‌باشد. در مدیریت انقلابی که از سوی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و در بیانات مقام معظم رهبری مکرر به آن

توصیه شده، تحقق آرمان‌های انقلابی مدنظر است و رسیدن به جامعه‌ای که تخصص با تعهد همراه باشد. تعهدی که به دنبال خودش یک جریان مطلوب را در اداره‌ها، سازمان‌ها و نهادها ایجاد می‌کند و وجدان کاری سایر افراد را نیز بیدار می‌کند و به خدمت و امیدارد، خدمتی که در آن رفتن به سوی جامعه‌ای پویا و خودکفا مدنظر است. شناخت و تبیین مدیریت انقلابی اسلامی که لازمه پیشبرد اهداف یک انقلاب می‌باشد از آن جهت امری لازم و ضروری است که در متون شرع مقدس و مباحث اسلامی و از زبان امامان شیعه مخصوصاً حضرت علی (علیه‌السلام) و اخلاف راستین این پیشوایان همام همچون مقام معظم رهبری سفارشات موكدی شده است؛ لذا نگارنده در این مقاله، به شیوه توصیفی و به روش تحلیل اسنادی در خصوص بررسی مؤلفه‌های مدیریت انقلابی، روایات نقل شده از امام علی (علیه‌السلام) در نهج‌البلاغه را استخراج نموده و ضمن گزارش روایات و سخنرانی‌ها به تبیین موضوع و تحلیل محتوا پرداخته است. بررسی نهج‌البلاغه این موضوع را اثبات می‌نماید که این کتاب برنامه مدیریتی جامع و کامل برای ملت‌ها داشته و شناخت بیشتر ابعاد مختلف شخصیتی امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) در نهج‌البلاغه به عنوان الگوی مدیریت اسلامی برای مدیران انقلابی است. از جمله موارد قابل ذکر در مدیریت انقلابی نهج‌البلاغه می‌توان به رابطه با خدا، ایمان و تدین، تقوا و طهارت، توکل و اعتماد به خدا، تلاش با نیت الهی، صداقت و راستگویی، سلامت و امانت‌داری، مردم‌داری و دلسوزی، مسئولیت‌پذیری، صبر و استقامت، اعتماد به نفس، کار و تلاش، حرکت با برنامه، همت مجاهدانه و پشتکار و غیره اشاره نمود.

اسلام، تنها مکتب جامع و توحیدی است که با داشتن طرحی کامل برای زندگی بشر، می‌تواند عدالت صلح، امنیت، آزادی و ارتقای معنوی انسان را تضمین کند. مردم بر اساس اعتقاد به امامت و تداوم آن و ایمان به مسونیت عمومی در زمینه ایجاد حاکمیت قانون و ارزش‌های الهی، هرگونه رابطه و همکاری با نظام‌های غاصب را نامشروع دانسته و نافرمانی در برابر حامیان این نظام‌ها و ریشه‌کن کردن نهادهای وابسته به آن‌ها را فریضه‌ای اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌کنند. انقلاب اسلامی یعنی انقلاب و مبارزه‌ای که هدف آن صرفاً برقراری ارزش‌های اسلامی است و احیای ارزش‌های اسلام راستین، را صحیح حرکت انقلاب ماست. شاخصه اصلی انقلاب اسلامی ایران، همان مکتبی و اسلامی بودن آن است. این مقاله برآن است تا مبنا و محورهای انقلابی ماندن را بر اساس آیات و روایات بررسی نماید. اگر فرد انقلابی، طرق آموزش‌های قرآن و روایات پیش رود و تمام معیارهای آن را رعایت نماید، مبنا و اساس انقلابی ماندن حفظ می‌شود.

۵. روش پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش کیفی و از نوع گراند تئوری خواهد بود. در این پژوهش گردآوری داده‌ها با استفاده از بیانات بنیان‌گذار انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی در صحیفه ۲۱ جلدی و همچنین سخنان مقام معظم رهبری انجام خواهد شد. راهبرد مورد استفاده در این پژوهش «نظریه داده‌بنیاد» می‌باشد محدوده زمانی این پژوهش مربوط به سخنان رهبری نیمه دوم سال ۱۳۹۸ می‌باشد.

در این پژوهش جهت سنجش‌پذیری سواد انقلابی از منظر حضرت امام و مقام معظم رهبری، خبرگان جامعه علمی و متخصصان دانشگاهی در حوزه‌های مدیریت فرهنگی و انقلاب اسلامی بودند که از سوابق اجرایی در سطوح تصمیم‌گیری برخوردار بوده و در زمینه ریشه‌یابی انقلاب آثاری از خود به چاپ رسانده باشند که به اصطلاح خبرگان آگاه نام دارند.

پژوهش پیش‌رو سعی دارد تا با روش تحلیل مضمون و مصاحبه نیمه‌ساختار یافته به سؤال‌های پژوهش پاسخ دهد و برای این مهم با احصای ۳۵ سخنرانی مستقیم آیت‌الله خامنه‌ای پیرامون امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و یک پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و تحلیل قالب مضامین فرمایشات ایشان و کدگذاری مضمون‌ها، مضامینی که در ابتدا در میان این ۳۵ سخنرانی ناپیدا بودند از متن استخراج شدند و در گام اول جملاتی که در متن وجود داشته‌اند مورد تحلیل قرار گرفتند و مضامین درونی آن‌ها استخراج شد و این مضامین ترکیب، ادغام و باز سازمان‌دهی شدند و به مفاهیم انتزاعی‌تری به نام مضامین سازمان‌دهنده دست یافته شد و مضامین فراگیر که عام‌ترین نوع مفاهیم موجود در متن مورد بررسی بود از این مضامین سازمان‌دهنده استخراج شدند. نتایج حاصل از این مرحله به دلیل وسعت مطالب و گستردگی مفاهیم در قالب جداول و محورهای به صورت تلخیص شده ارائه می‌شود.

تحلیل موجود در این متن ما را به الگویی رساند که توضیح‌دهنده ساختار و منطق کلی متن است و بر این اساس، مبنای سؤال‌های اولیه مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته به صورت ساختارمند و کاملاً مشخص شکل گرفت و این مرحله دو زیرمجموعه به تبیین یافته‌های حاصل از مصاحبه نیمه‌ساختار یافته با خبرگان و صاحب‌نظران مدیریت تصویر امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) پرداخت. به نحوی که در اولین زیرمجموعه مرحله مصاحبه ارزیابی مصاحبه‌شوندگان از وضعیت کنونی و آسیب‌شناسی مدیریت تصویر امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) در تلویزیون صورت

پذیرفت تا پاسخی برای سؤال‌های فرعی پژوهش باشد و در زیر مجموعه دوم یافته‌های حاصل از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با مصاحبه‌شوندگان در قالب جداولی که به صورت مقوله و زیرمقوله ترسیم شده‌اند، خلاصه شده است تا از این طریق به فهرستی از راهنمای عمل مدیریت تصویر امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) دست‌یافته و به سؤال اصلی پژوهش پاسخ داده شود.

۶. یافته‌های پژوهش

سؤال اول: مؤلفه‌های سواد انقلابی در نظام انقلاب اسلامی کدامند؟

پاسخ به سؤال اول: پس از جمع‌آوری، تحلیل شبکه‌ای مضامین و کدگذاری داده‌های ۳۵ سخنرانی مستقیم آیت‌الله خامنه‌ای، انبوهی از کدهای اولیه به دست آمد که با توجه به تکرار شماری از آن‌ها و همپوشانی این داده‌ها، مضامین اصلی این فرمایشات به صورت کل به جزء در قالب جداولی طبقه‌بندی شد. شایان ذکر است که مضامین و محورهای این جدول، زیرشاخه‌ها و مضمون‌های فرعی متعددی را نیز شامل می‌شوند. به یافته‌های ذیل در خصوص مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای دست پیدا کرده‌ایم که در جدول (۲) در قالب محورهای کلی و مصادیق فرمایشات ایشان به صورت مختصر آمده است.

جدول (۲): قالب محورهای کلی و مصادیق فرمایشات آیت‌الله خامنه‌ای

ردیف	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	نقل و قول
۱	صیانت از نهضت انقلاب اسلامی	<p>ختم سخن آن است که دوران ده‌ساله حیات مبارک امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، الگو و نمونه حیات جامعه انقلابی ماست و خطوط اصلی انقلاب، همان است که امام ترسیم فرموده است. امام خمینی، یک حقیقت همیشه زنده است. نام او پرچم این انقلاب، و راه او راه این انقلاب، و اهداف او اهداف این انقلاب است.</p> <p>امام اصول انقلاب و چهارچوب‌ها را آن چنان مستحکم و دقیق و روشن ترسیم کرد تا جریان‌های مسئله‌عالم نتوانند این انقلاب را مثل بقیه تحولات سیاسی در هاضمه فرهنگی خود هضم کنند و از بین ببرند.</p> <p>نقشه راه هم در مقابل ما است. ما نقشه راه داریم. نقشه راه</p>

نقل و قول	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	ردیف
<p>ما چیست؟ نقشه راه ما همان اصول امام بزرگوار ما است؛ آن اصولی که با تکیه بر آن توانست آن ملت عقب افتاده سرافکننده را تبدیل کند به این ملت پیشرو و سرافراز. این اصول، اصولی است که در ادامه راه هم به درد ما می‌خورد و نقشه راه ما را تشکیل می‌دهد.</p> <p>هنر بزرگ امام بزرگوار ما این بود که چهارچوب محکمی را برای این انقلاب به وجود آورد و نگذاشت این انقلاب در هاضمه قدرت‌ها و جریان‌های سیاسی ملل هضم شود. شعار نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی، یا شعار استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی که تعلیم امام و خط اشاره انگشت ایشان در دهان مردم انداخت، معنایش این بود که این انقلاب متکی به اصول ثابت و مستحکمی است که نه به اصول سوسیالیسم اردوگاه آن روز شرق ارتباطی دارد، نه به اصول سرمایه داری لیبرال اردوگاه غرب.</p> <p>امام ما برای حیات دوباره اسلام، درست همان راهی را پیمود که رسول معظم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) پیموده بود؛ یعنی راه انقلاب را. در انقلاب، اصل بر حرکت است؛ حرکتی هدفدار، سنجیده، پیوسته، خستگی‌ناپذیر و سرشار از ایمان و اخلاص.</p> <p>نهیضت اسلامی در ایران به رهبری منجی بزرگ دوران، حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، به پیروی از شیوه نبی اعظم و رسول خاتم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و قله آفرینش عالم و آدم، حضرت محمد مصطفی (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در قالب یک انقلاب تمام‌عیار ظاهر شد و این طبیعت انقلاب است که اگر بر پایه‌ای درست و منطقی استوار باشد، همچون آتش‌فشان، زلزله در تمام ارکان محی پدید می‌آورد و همه چیز و همه‌جا و همه‌کس را از گرمی و اشتعال خود متأثر می‌سازد.</p>		
<p>حقیقت اول که کسی منکر آن نیست و هیچ منصفی نمی‌تواند آن را انکار کند، این است که امام بزرگوار ما به اسلام و مسلمین قوت و عزت بخشید. دشمنان اسلام، اسلام را ضعیف</p>	<p>حرکت به‌سوی معنویت‌گرایی</p>	<p>۲</p>

نقل و قول	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	ردیف
<p>می‌خواستند. آن‌ها تلاش کرده بودند تا اسلام را از صحنه عمل بلکه از ذهن ملت‌های مسلمان چه برسد به غیر آن‌ها خارج کنند؛ متأسفانه تا حدود زیادی هم موفق شده بودند. در این سیاست پلید، حکومت‌های فاسد و وابسته، با استکبار و شبکه جهانی دشمنان اسلام هماهنگی کامل داشتند.</p>		
<p>اولین و اصلی‌ترین نقطه در مبانی امام و نظرات امام، داشتن سواد انقلابی مستلزم مسئله اسلام ناب محمدی است؛ یعنی اسلام ظلم‌ستیز، اسلام عدالت‌خواه، اسلام مجاهد، اسلام طرفدار محرومان، اسلام مدافع حقوق پابرهنگان و رنج‌دیدگان و مستضعفان.</p>	اسلام خواهی	۳
<p>در حقیقت امام بزرگوار ما در این نهضت عظیمی که در کشورمان و در جهان اسلام به وجود آوردند، دو پرچم را بلند کردند و برافراشته نگاه داشتند: یک پرچم عبارت است از پرچم احیاء اسلام؛ به عرصه آوردن این قدرت عظیم و لایتناهی، پرچم دوم، پرچم عزت و سربلندی ایران و ایرانی.</p>	هویت سازی و هویت بخشی	۴
<p>کسی که سواد انقلابی داشته باشد، قطعاً از خط امام (رحمت‌الله‌علیه) عدول نخواهد کرد. چالش درونی برای ملت ما عبارت است از اینکه روحیه و جهت نهضت امام بزرگوار را از نظر دور بداریم و فراموش کنیم و آن را از دست بدهیم؛ این بزرگ‌ترین خطر است. در شناخت دشمنان اشتباه کنیم؛ در شناخت دوستان اشتباه کنیم؛ جبه دشمن و دوست را باهم مخلوط کنیم، نفهمیم دشمن کیست؛ دوست کیست؛ یا در شناخت دشمن اصلی و فرعی اشتباه بکنیم، این هم خطر است. خطر بزرگ برای کشور ما جدا شدن از مردم است؛ جدا شدن از ارزش‌های اسلامی است؛ جدا شدن از خط مبارک امام است؛ این‌ها برای کشور ما خطر است. امام با آن حرکت خود، ما را در جاده‌ای قرار داد که باید در این جاده پیش بروی. هرگونه توقف در این جاده، ما را به عقب گرد می‌رساند. ملتی که از حقیقت عزت برخوردار شده</p>	انحراف از خط امام	۵

نقل و قول	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	ردیف
<p>است و در جاده پیشرفت قرار گرفته است. با این روشی که امام در پیش گرفته بود و در گفتار و کردار او منعکس بود، نمی‌شود انسان خود را در خط امام بدانند، دنباله‌رو امام بدانند، اما با کسانی که صریحاً پرچم معارضة با امام و اسلام را بلند می‌کنند، خودش را در یک جبهه تعریف کند.</p>		
<p>من آنچه نیاز امروز می‌دانم، ایستادگی بر اصول انقلاب در درجه اول است. اصول انقلاب هم همان چیزهایی است که در وصیت‌نامه و بیانات امام وجود دارد؛ این‌ها پایه‌ها و ستون‌های انقلاب است.</p> <p>آنچه در اختیار ملت ایران و در معرض دید و فکر ملت‌ها در سراسر عالم است، ساخته و پرداخته آن دست توانا است. ما برای اینکه راه را درست بروی، باید نقشه معمار را بدانیم. اگر در یک بنای متعارف معمولی، نقشه در اختیار نباشد، نقشه اصلی معلوم نباشد، سازندگان و بنایان هرچه هم چیره‌دست باشند، ممکن است اشتباه کنند.</p> <p>امام بزرگوار ما، مجسمه‌ای از ارزش‌های انقلاب ما بود. از یکی از همسران پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) خواستند که آن بزرگوار را توصیف کند. در جواب گفت: (کان خلقه القرآن) یعنی قرآن مجسم بود. ما امروز درباره امام بزرگوارمان باید عرض کنیم که او اسلام انقلابی مجسم، اسلام ناب مجسم در زندگی و اخلاق و احساسات و تصمیم‌گیری‌ها و نیز فانی برای خدا بود. خدای متعال هم به او پاداش داد. کاری که به دست این بزرگوار در این دوران انجام گرفت، کاری بی‌نظیر بود. بعد از کار پیامبران اولوالعزم، کسی چنین حرکت عظیمی انجام نداده بود.</p> <p>من امروز مایلیم یک نکته را در باب انقلابمان و در باب تأثیر عمل این عبد صالح خدا، به ملت ایران و به ملت‌های مسلمان عالم و به همه کسانی که در سطح جهان، نامی از انقلاب ما و از امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) بزرگ ما</p>	<p>درس آموزی از امام و مکتب امام</p>	<p>۶</p>

نقل و قول	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	ردیف
<p>شنیده‌اند، بگویم. این، مبنا و قاعده حرکت ماست. بر اساس همین بینش، ما زندگی و مبارزه و حرکت می‌کنیم. آن جمله این است که با انقلاب اسلامی در ایران و با تشکیل نظام اسلامی در این نقطه از عالم و با مبارزات طولانی که ملت ما پشت سر رهبر عظیم‌الشان، برای حفاظت از انقلاب و اسلام انجام داد، عصر جدیدی با خصوصیتی متمایز با دوران قبل، در عالم به وجود آمد. این عصر و این دوران جدید را باید دوران امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) نامید.</p> <p>راه این ملت بزرگ ما که پرورده بیانات امام و هدایت‌های امام است، برای رسیدن به اوج اعتلا و پیشرفت عبارت است از اینکه این عزت ملی را در همه عرصه‌ها حفظ کند.</p>		
<p>کسی که سواد انقلابی داشته باشد راه امام (رحمت‌الله‌علیه) را ادامه می‌دهد.</p> <p>راه امام، راه ایمان و راه عدالت و راه پیشرفت مادی و راه عزت است. نکته چهارم در بُعد مسائل داخلی کشور؛ امام طرفدار جدی حمایت از محرومان و مستضعفان بود؛ امام نابرابری اقتصادی را با شدت و حدت رد می‌کرد؛ اشرافی‌گری را با تلخی رد می‌کرد؛ به معنای واقعی کلمه امام طرفدار عدالت اجتماعی بود؛ طرفداری از مستضعفان شاید یکی از پُرتکرارترین مطالبی است که امام بزرگوار ما در بیاناتشان گفتند؛ این یکی از خطوط روشن امام است.</p> <p>در دنیا هر جا که ندای عدالت‌خواهی بلند شده است، این انقلاب آنجا را با خود و از خود و متناسب با خود یافته است و با حق جویان و عدالت‌خواهان عالم، همراهی کرده است. بسیاری از عدالت‌خواهان، آزادی‌خواهان و مبارزان با ظلم و تبعیض در شرق و غرب و قاره‌های پنج‌گانه عالم، می‌گویند: ما از انقلاب شما این درس را آموختیم و راست می‌گویند! این هم یک پیام است، پیام عدالت‌خواهی.</p> <p>امام حقایق فراموش شده اسلام را احیا کرد، عدالت‌خواهی اسلام را سر دست بلند کرد، ضدیت اسلام را با تبعیض و</p>	<p>اصل عدالت اجتماعی</p>	<p>۷</p>

ردیف	مؤلفه‌های اصلی سواد انقلابی	نقل و قول
		اختلاف طبقاتی و اشرافیت‌ها، علنی کرد. آخرین نکته که به عنوان شاخصه مکتب سیاسی امام عرض می‌کنم، مسئله عدالت اجتماعی است.

بر اساس فرمایشات و متن سخنرانی مقام معظم رهبری، مؤلفه‌های سواد انقلابی از نظر ایشان: صیانت از نهضت انقلاب اسلامی، حرکت به سوی معنویت‌گرایی، اسلام خواهی، هویت‌سازی و هویت‌بخشی، انحراف از خط امام، درس‌آموزی از امام و مکتب امام و اصل عدالت اجتماعی می‌باشد.

به دلیل اینکه هیچ‌کدام از مقوله‌های پژوهش از دیگر مقوله‌ها انتزاعی‌تر نبود برای پدیده‌محوری نام متناسب با موضوع پژوهش انتخاب می‌شود و سواد انقلابی به‌عنوان پدیده‌محوری در قلب دیگر مقولات در قالب الگوی پارادایم قرار گرفت.

جدول (۳): شرایط محوری

مفاهیم	فراوانی	زیر مقولات	مقوله اصلی
اسلام‌خواهی	۱۵	ایمان انقلابی	سواد انقلابی
اصل عدالت اجتماعی	۸	تعالی‌گرایی	
حرکت به سوی معنویت‌گرایی	۱۰		
هویت‌سازی و هویت‌بخشی	۶		
صیانت از نهضت انقلاب اسلامی	۷	بصیرت انقلابی	
انحراف از خط امام	۸		
درس‌آموزی از امام و مکتب امام	۱۰		

جدول (۴): شرایط علی

مقوله اصلی	زیرمقولات	فراوانی	مفاهیم
شرایط علی	تفکر انقلابی	۱۵	لزوم نشر ماهیت تفکر کردن مسئولان در انقلاب
		۱۳	تأکید بر تدبیر در فعالیتهای انقلابی
	آگاهی انقلابی	۱۰	آگاهی از نقش انقلاب در مدیریت سازمانی
		۱۸	درک و شناخت مفاهیم انقلاب
		۷	آگاهی از اثرات انقلاب در اداره امور

جدول (۵): شرایط محیطی

مقوله اصلی	زیرمقولات	فراوانی	مفاهیم
شرایط زمینه‌ساز	معونت‌گرایی	۱۰	گرایش به معنویت و ذکر و توسل و حفظ روح معنوی
		۱۲	توجه خاص مسئولان به خدای متعال و ایمان به خداوند
	خودسازی	۸	تأکید بر دوری از مادیات و جاه‌طلبی و پست و مقام
		۶	اهمیت تهذیب نفس و خودکنترلی
		۷	دین‌داری و تدبیر
	آخرت‌گرایی	۵	نگاه مقصد الهی به کارها
		۱۰	اعتقاد به نظارت الهی در کارها و عمل به تکلیف
	اسلام‌گرایی	۱۱	وجود روحیه خدمت به اسلام
		۸	نگاه اسلامی در کارها و محیط سازمان

جدول (۶): شرایط راهبردی

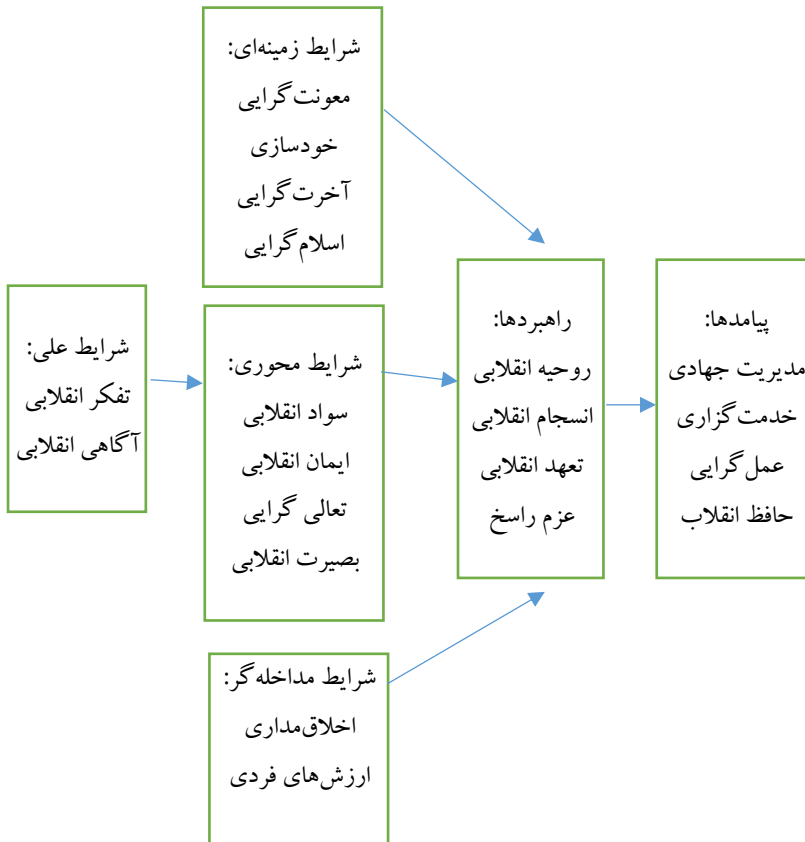
مقوله اصلی	زیرمقولات	فراوانی	مفاهیم
شرایط راهبردی	روحیه انقلابی	۱۰	نقش انقلاب در تحولات روحی مسئولان
		۸	تأکید بر حفظ حالت و شور انقلابی
	انسجام انقلابی	۶	نقش همدلی مسئولان در پیشرفت انقلاب
		۵	نقش وحدت کلمه در موفقیت مسئولان
		۷	پرهیز از بروز اختلاف سلیقه و برقراری ارتباط صمیمی
	تعهد انقلابی	۸	اهمیت و باور مسئولان نسبت به مسئولیت‌پذیری و تعهد
		۹	تأکید بر نقش تعهد و وظیفه‌شناسی مسئولان
	عزم راسخ	۱۰	تأکید بر ایستادگی و مقاومت و پایداری در انقلاب
		۵	داشتن حس عزت و قدرت در کارها

جدول (۷): شرایط پیامدی

مقوله اصلی	زیرمقولات	فراوانی	مفاهیم
پیامدها	مدیریت جهادی	۵	اولویت منافع انقلاب بر منافع فردی
		۸	کوشش و تلاش بی وقفه در کارها
	خدمت‌گذاری	۶	خدمت‌گذاری شاخص سنجش مسئولان
		۱۰	اعتقاد به روحیه خدمت کردن به مردم به‌عنوان عبادت
	عمل‌گرایی	۱۲	تأکید بر همسانی عمل و گفتار
		۱۵	اهمیت تحقق وعده‌های مسئولان در انقلاب
	حافظ انقلاب	۹	تأکید بر حفظ قانون اساسی و رعایت نظم و مقررات
		۸	تلاش در پیشبرد اهداف نظام اسلامی

جدول (۸): شرایط مداخله‌گر

مقوله اصلی	زیرمقولات	فراوانی	مفاهیم
مداخله‌گر	اخلاق‌مداری	۸	پرهیز از انحطاط اخلاقی
		۹	داشتن رفتار و گفتار اسلامی
	ارزش‌های فردی	۱۰	لزوم و اهمیت صداقت و پاسخگویی به مردم
		۱۲	تأکید بر اهمیت نقش امانتداری
		۱۵	نقش اخلاص در عملکرد و موفقیت

شکل (۱): الگوی پارادایمی سواد انقلابی

سؤال دوم: مفهوم‌سازی تا سنجش‌پذیری سواد انقلابی از منظر حضرت امام و مقام معظم رهبری چگونه است؟

پاسخ به سؤال دوم پژوهش: سنجش‌پذیری الگوی مفهومی سواد انقلابی در ایران اسلامی

یکی از شاخص‌ها و اهداف مهم توسعه در یک جامعه، افزایش میزان باسوادی آن است، تغییر در این عامل، نتایج و آثار دیگری را به دنبال دارد، زیرا نیازها و حوایج یک فرد تحصیل کرده و باسواد با یک نفر بی‌سواد تفاوت دارد. علاوه بر این، اثر متقابل مؤلفه سواد بر محیط پیرامون کاملاً مشهود است. تغییر ذائقه‌های افراد باسواد در یک جامعه در حال تحول، نوع برداشت از مسائل سیاسی - اجتماعی، نحوه تصمیم‌گیری رجوع به مرجع تصمیم و... را دستکاری کرده و فرد قایل بر حقوق شهروندی می‌شود. افراد باسواد ضمن آنکه احساس استقلال بیشتری نموده، حس مشارکت جویی فراوانی در مسایل پیرامونی خود دارند و قاعدتاً با نگاه انتقادی به مسائل می‌نگرند.

جدول (۹): مقولات سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی

ردیف	مقوله	زیرمقوله
۱	تربیت نیروی انسانی	تربیت و جذب نیروی انسانی مجرب، انقلابی و دغدغه‌مند برای طراحی و اجرای راهبرد محتوایی. ایجاد سازوکار رفتاری بر مبنای دروس و اصول اخلاقی امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) برای کارکنان سیما. نیاز به متخصصان فلسفه، عرفان، فقه، سیاست، جامع‌شناس و سیاست برای مشاوره و نظارت کیفی برنامه‌های تخصص محور پیرامون موضوع امام.
۲	بازخوردگیری	ارزیابی مستمر معانی و برداشت‌های موجود از برخی تصاویری که از امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) در رسانه‌ها منعکس می‌شود. ارتباط با گروه‌های متخصص در حوزه امام‌شناسی پیرامون برنامه‌های تولیدشده. ارزیابی تخصصی از جریان‌های مختلف فکری، اجتماعی و سیاسی به صورت جزء به جزء برای ارائه تحلیل کلان. سنجش افکار عمومی درون سازمانی به منظور بازبینی مسائل مرتب با امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) به منظور ارائه راهکارهای مناسب به مدیریت.

ردیف	مقوله	زیرمقوله
		تعامل بیش از پیش با خانواده امام و میراث‌داران ایشان. پوشش تبلیغی تبیینی ساختمان‌ها و فضاهای عمومی سیما در گرامیداشت - ایام و مناسبت‌های ویژه مرتب با امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) نظیر ۱۴ خرداد، دهه فجر و.... تولید اپلیکیشن‌های متنوع در فضای اجتماعی با موضوع امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) و بهره‌گیری از این ظرفیت مغفول.

برازش مدل مفهومی در سه سطح برازش مدل بیرونی، برازش مدل درونی و برازش کلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت
روایی همگرا در سطح متغیر آشکار توسط شاخص بارعاملی متغیرها اندازه‌گیری شد تمامی سؤالات ضرایب بالاتر از ۰/۴ دارند که نشان از روایی مناسب پرسشنامه این پژوهش دارد.
روایی همگرا در سطح متغیر پنهان شاخص^۱ AVE اندازه‌گیری می‌شود. این معیار نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته‌شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است.

جدول (۱۰): مقادیر AVE

ردیف	متغیرها	AVE
۱	سواد انقلابی	۰/۶۶۴
۲	عملکرد مدیریت	۰/۶۰۱
۳	سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی	۰/۵۸۶

روایی واگرا در سطح متغیرهای آشکار با بار عاملی متقابل سنجیده شد. بار عاملی (یا ضریب همبستگی) هر متغیر آشکار با متغیر پنهان خودش بالاتر از بارعاملی (یا ضریب همبستگی) آن متغیر آشکار با سایر متغیرهای پنهان (موجود در مدل) است.

1. Average Variance Extracted

جدول (۱۱): جدول فورنل - لارکر

سواد انقلابی	عملکرد مدیریت	سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی	
		۰/۸۸۰	سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی
	۰/۹۲۳	۰/۸۷۲	عملکرد مدیریت
۰/۷۶۶	۰/۷۷۵	۰/۸۰۴	سواد انقلابی

همان‌گونه که در جدول (۱۱) مشاهده می‌گردد همبستگی یک متغیر با سازه‌های خود در مقایسه با سایر متغیرها بیشتر است که نشان از روایی و آگرایی قابل قبول پرسشنامه این پژوهش دارد. برای سنجش پایایی پرسشنامه در این پژوهش از معیارهای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده شد.

جدول (۱۲): مقادیر آلفای کرونباخ و ترکیبی

ردیف	متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
۱	سواد انقلابی	۰/۸۱۷	۰/۸۷۹
۲	عملکرد مدیریت	۰/۹۰۵	۰/۹۲۳
۳	سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی	۰/۹۳۶	۰/۹۴۴

همان‌گونه که در جدول (۱۲) مشاهده می‌شود تمامی متغیرهای این پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ برخوردارند که نشان از پایایی مناسب پرسشنامه این پژوهش دارد. تمامی متغیرهای این پژوهش از پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ برخوردارند که نشان از پایایی مناسب پرسشنامه این پژوهش دارد.

جدول (۱۳): ضرایب رگرسیون

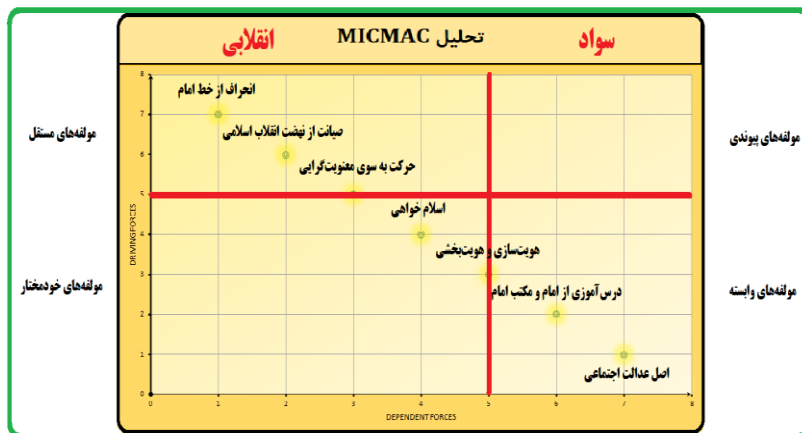
ردیف	مسیر	ضرایب رگرسیون
۱	سواد انقلابی	۰/۳۱۳
۲	عملکرد مدیریت	۰/۸۷۲
۳	سیاست‌گذاری با هدف حرکت تدریجی	۰/۶۴۹

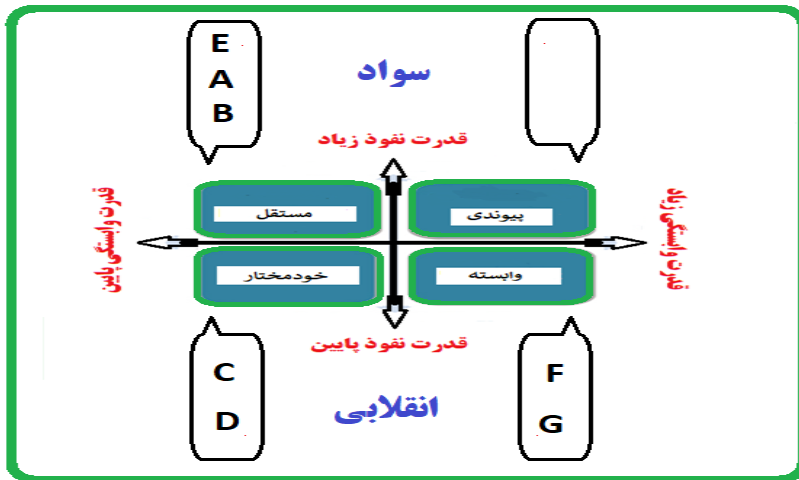
جمع‌آوری داده‌ها از ۳۵ سخنرانی مستقیم آیت‌الله خامنه‌ای پیرامون سواد انقلابی و بررسی وصایای امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه) در این زمینه تعداد زیادی از کدهای اولیه به دست آمد که با تحلیل مضامین طبقه‌بندی شده و طی فرایند جمع‌بندی و تلخیص کدهای مشابه و مترادف، به ۲۳ مضمون کلی تحت عناوین زیر رسیده شد:

- ✓ دفاع از اقتدار و امنیت ملی
- ✓ پایبندی و پاسداری نسبت به ارزش‌ها و آرمان‌ها
- ✓ پایبندی به رفتار و گفتار امام
- ✓ ساده‌زیستی و اجتناب از اشرافی‌گری
- ✓ عدالت‌خواهی، آزادگی و دفاع از مظلومان عالم
- ✓ تقوای فردی و جمعی
- ✓ بصیرت دینی و سیاسی
- ✓ تدین و پایبندی به تکلیف شرعی
- ✓ خدمت خالصانه و بدون منت
- ✓ استکبارستیزی و ایستادگی قاطع در مقابل کفر، نفاق، طمع و سلطه
- ✓ ایستادگی و ثبات در اصول انقلاب اسلامی
- ✓ مرزبندی شفاف با دشمنان دین و انقلاب
- ✓ اعتماد به مردم، صداقت و وفاداری
- ✓ عدم اجازه دخالت اجانب در مقدرات کشور
- ✓ داشتن باور و اعتماد به نفس و نفی خودباختگی
- ✓ پاکدستی
- ✓ بر خورداری از سلامت اخلاقی و فکری
- ✓ مبارزه واقعی با فقر، فساد و تبعیض
- ✓ قانون‌پذیری و عمل به قانون
- ✓ حفظ حدود و ثغور (عدم وجود هرج‌ومرج)
- ✓ وحدت
- ✓ داشتن روحیه استقلال‌طلبی و نداشتن وابستگی
- ✓ دفاع از محرومان و مستضعفان

در روش مدلسازی ساختاری تفسیری روابط متعامل و مؤثر بین مؤلفه‌ها و شاخص‌های سطح‌ها نمایش داده می‌شود و در اتخاذ تصمیم‌ها توسط مدیران اهمیت زیادی دارد. و برای شناخت مؤلفه‌های کلیدی میزان و درجه نفوذ و وابستگی آنها در

ماتریس نهایی شکل می‌گیرد. مؤلفه‌ها در این تحلیل بر اساس میزان قدرت نفوذ و میزان قدرت وابستگی به چهار نوع؛ وابسته، خودمختار، مستقل و پیوندی تفکیک شده که هر کدام تفسیر خودشان را دارند: «مؤلفه‌های خودمختار» دارای میزان قدرت نفوذ و وابستگی ضعیف یا پایین هستند و به‌طور کلی تعامل اندکی با سایر مؤلفه‌ها دارند در واقع خودمختار و سوا از سیستم رفتار می‌کنند. «مؤلفه‌های وابسته» دارای قدرت نفوذ کم؛ اما دارای نیروی وابستگی بالاتری نسبت به مؤلفه‌های دیگر هستند. «مؤلفه‌های پیوندی» حاوی قدرت نفوذ و قدرت وابستگی زیادی بوده و ضمن اینکه بر تمامی مؤلفه تأثیرگذار می‌باشند؛ از تمامی مؤلفه‌های دیگر نیز تأثیرپذیر خواهند بود، و نهایتاً «مؤلفه‌های مستقل» که از قدرت نفوذ زیاد؛ اما قدرت وابستگی کم برخوردار می‌باشند و با تغییر هر یک از این مؤلفه‌ها می‌توان سایر مؤلفه‌ها را تحت تأثیر قرار داد. پس از تعیین قدرت نفوذ و قدرت وابستگی مؤلفه‌ها، می‌توان تمامی مؤلفه‌ها را در یکی از خوشه‌های چهارگانه روش MICMAC قرار داد. بر اساس میزان نفوذ و وابستگی آن‌ها، هیچ مؤلفه‌ای به‌عنوان مؤلفه پیوندی شناخته نشد؛ اما هر هفت مؤلفه به‌عنوان مؤلفه‌های مستقل، خودمختار و وابسته تعیین شدند.

شکل (۲): قدرت نفوذ - وابستگی نهایی

از یافته‌های پژوهش می‌توان به نتایج به این نکته اشاره کرد در این ماتریس مؤلفه‌های سواد انقلابی با توجه به قدرت نفوذ و میزان وابستگی هر مؤلفه به مؤلفه‌های دیگر سطح‌بندی شده است. سطح‌بندی مؤلفه‌ها نشان می‌دهد که هر یک از هفت مؤلفه در یک سطح قرار گرفتند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بر اساس فرمایشات و متن سخنرانی مقام معظم رهبری و تحلیل سخنان حضرت امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، مؤلفه‌های سواد انقلابی از نظر ایشان: صیانت از نهضت انقلاب اسلامی، حرکت به سوی معنویت‌گرایی، اسلام‌خواهی، هویت‌سازی و هویت‌بخشی، انحراف از خط امام، درس‌آموزی از امام و مکتب امام و اصل عدالت اجتماعی.

با مراجعه به نظرات سایر صاحب‌نظران در این زمینه، انقلاب اسلامی دارای خصوصیات منحصربه‌فردی است، برخی از این خصوصیات عبارت‌اند از: برخورداری از پشتوانه عظیم فلسفه و فقه و معارف اسلامی، استواری بر پایه فرهنگ و اعتقاد و ایمان، بهره‌مندی از رویکرد ارزشی و هدف‌گیری اصلاح مفاسد بشری، حاکم‌سازی فرهنگ توحیدی به‌جای فرهنگ الحادی و استبدادی و همچنین برای فرد انقلابی شش مورد شاخصه فردی، شامل (سلامت فکری، شجاعت در اقدام و آمادگی برای ایثار، تدین و تقوا، ساده‌زیستی، وفاداری، صداقت، ثبات و ایستادگی بر موضع حق) و سه مورد از

اصول و مبانی فکری (عدالت‌خواهی، مقابله با استکبار، کفر و نفاق، حفظ ارزش‌ها و پابندی به انقلاب) ذکر گردیده است که لازمه انقلابی ماندن می‌باشد.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که از سه نوع شناسه‌گذاری (مفهوم‌سازی) باز، محوری، انتخابی، ۴۵۰ گزاره، ۵۰ شناسه و مفهوم، ۲۰ مقوله و ۶ فرامقوله به نام متغیرهای علی، محوری، مداخله‌گر، راهبردی، زمینه‌ساز و پیامدی به‌دست آمد. مفهوم «سواد انقلاب اسلامی» به‌عنوان مقوله‌محوری انتخاب شد و عوامل مورد نظر مرتبط در الگوی به‌دست‌آمده ارائه گردید. عوامل عبارت است از: بصیرت انقلابی، ایمان انقلابی و تعالی‌گرایی به‌عنوان عوامل محوری؛ معنویت‌گرایی، خودسازی، آخرت‌گرایی و اسلام‌گرایی به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز؛ روحیه انقلابی، عزم، راسخ، انسجام انقلابی و تعهد انقلابی به‌عنوان عوامل راهبردی؛ حافظ انقلاب، قانونمندی، عمل‌گرایی، خدمتگزاری و مدیریت جهادی به‌عنوان عوامل پیامدی؛ بینش انقلابی و ویژگی انقلابی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر؛ تفکر انقلابی و آگاهی انقلابی به‌عنوان عوامل علی.

با در نظر گرفتن فرصت‌ها و چالش‌های جهانی شدن و نقاط ضعف و قوت نسل جوان، تقویت سواد انقلابی و بینش دینی جوانان و شناساندن فرهنگ غرب به آنان و بها دادن به تفکر و تبیین صحیح از دین و دستورات حیاتبخش آن برای جوانان باعث می‌شود که آنها به دین و مسائل معنوی متمایل شوند؛ همچنین درونی کردن ارزش‌های اصیل انقلابی، دینی و اسلامی از طریق فرهنگ‌سازی و اصلاح فرایند انتقال ارزش‌ها و هنجارها به نسل جدید و معرفی الگوها و اسطوره‌های معنوی و اخلاقی نیز پیشنهاد می‌شود. جوانان بخشی از هویت خویش را در پیروی از الگوها و اسطوره‌ها می‌یابند، وجود یک رابطه سیال و پایدار اطمینان بخش میان آحاد مردم و گروه‌های مرجع می‌تواند تضمین‌کننده وفاق و اتصال نسلی باشد.

با وجود اهمیت موضوع، اطلاعات کمی از نحوه استفاده از عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی در سخنرانی‌های سیاسی وجود دارد. همچنین به‌دلیل اینکه فهرست جامع و کاملی برای شاخص‌ها و ابعاد سواد انقلابی وجود ندارد برخی از اشکال عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی در سخنرانی‌های سیاسی، در فرایند تجزیه و تحلیل شناسایی شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. علاوه‌برآن چون هیچ معیار صوری و از پیش تعیین شده‌ای برای تشخیص عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی وجود ندارد.

به‌دلیل اهمیت سخنرانی‌های سیاسی برای برقراری ارتباط با جامعه مخاطبان و همین‌طور گستردگی مخاطبان از نظر فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، استفاده صحیح و

مؤثر از عناصر فراگفتمانی به‌خصوص عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی می‌تواند به‌مقدار زیادی به کیفیت سخنرانی‌ها و استاندارد شدن آنها کمک کند؛ اما از آنجاکه آموزش‌های اندکی پیرامون استفاده از عبارت‌های احتیاط‌آمیز و تأکیدی صورت گرفته است؛ لذا پژوهش‌ها و مطالعات بیشتر در این زمینه می‌تواند به‌منظور آموزش و ارتقاء سطح و کیفیت سخنرانی‌ها، بهبود سطح انتقال مفاهیم و ارتقاء سطح جامعه مخاطبان، مورد استفاده قرار بگیرد.

فهرست منابع

- سجادیه، نرگس (۱۳۹۴). نقد و بررسی رویکرد سواد اخلاقی از منظر عاملیت انسانی. *مجله پژوهشنامه مبانی تعلیم و تربیت*، سال پنجم، (۲).
- سرینی واسولو (۱۳۸۷). سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی: چالش‌های پیش روی اطلاع‌رسانان مدرن در آستانه قرن بیست و یکم. ترجمه حمیدرضا جمالی مهموئی. *پیام کتابخانه*، ۹(۶۲).
- سعیدی شاهرودی، علی و مرادی، عزیز مراد (۱۳۹۵). بررسی و تحلیل نفوذپذیری انقلاب‌های توحیدی. *فصلنامه امنیت ملی*، سال ششم، (۲۲).
- عامری، محسن و فاضلی، محمدرضا (۱۳۹۸). *سواد انقلابی*. قم: انتشارات بدر.

References

- Ameri, Mohsen & Fadeli, Mohammad Reza (2018). *Sovad Revolutioni, Qom, Badra Publications. (In Persian)*
- Bashiriya, Hossein (1372). *Revolution and political mobilization*, Tehran: University of Tehran. (In Persian)
- Khomeini, Ruhollah (1365). *Sahifa Noor*, Tehran: Imam Khomeini Organization and Publishing Institute. (In Persian)
- Motahari, Morteza (1362). *A critique of Marxism*. Qom: Sadra. (In Persian)
- Saidi Shahroudi, Ali & Moradi, Aziz Murad (2016). *Investigation and Analysis of the Penetration of Monotheistic Revolutions*, National Security Quarterly, 6th year, 22nd issue. (In Persian)
- Sajjadih, Narges (2014). *criticism and review of the approach of moral literacy from the perspective of human agency*, Journal of Research on Basics of Education, Year 5, (2). (In Persian)
- Salvatiyan, Siavash; Haqvardi Taleghanaki, Maitham & Gudarzi, Gholamreza (2016). *Martyr Seyyed Morteza Avini's leadership model*

in media activities (2016), *Islamic Management*, p. 25. (In Persian)

Sirini, Vasulu (2007). "Computer and information literacy: challenges facing modern informants on the threshold of the 21st century" translated by Hamidreza Jamali Mehmoi. *Message of the library*, 9th period, 62. (In Persian)

